

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՂԱԳԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱՅՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Յոնն անդի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելաւ չէ, ամբողջ 14 րոպէ (98 օգոստոս) — 99 մայիս) բաժնորդագրին է 20 ֆր. կանխիկ: Կարելի է նաեւ բաժնորդագրութիւն քանի ամիս համար որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2 1/2 ֆր. հաշուելով և 1899 մայիս ամսէն անդին չանց անելու պայմանով:

ԺԴ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 42

1898 թ. ԿԵՆՏԵՄԲԵՐ 31
1898 թ. ԿԵՆՏԵՄԵՐ 10 (Հ. Տ.)

ՅԵՐԱՐԺ

Կը հրատարակուի Դ. և Շ. օրեր

ԳՐԱՅԻՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համարաւոր չէ և կարող է ընտրել իրեն զրկուած գրութիւնները: Գործարար չէ վերագործունէլ հրատարակուած ձեռագիրները: Գործունէիներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Գործունէի միջակերը 1 ամիս կը պահուի: 1 րոպէ կը շահուի մի: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Glandevès, 17.

ՈՍԿԱՆԵՐԻ ԹԱԳԱՌՈՒԹԻՒՆ

Ստատմայի բազմաթիւութիւն. — Ամերիկայի Հայերի վիճակագրութիւն. — Վեհ. կաթողիկոսի ի Թիֆլիս. — Գողթնի Հայերի այցելութիւն Բուխարէ. — Տեղակաւ. — Նոսրիստուարի Գրեկի Բրմէնիայի. — Փոքրիկ սուրբանդակ. — Հայ պատանի յուշատետր. — Կրկն. — Թիւրքական լուսեր. — Ներքին լուսեր. — Թարգմանիկ-Արեւելի գործեր. — Արտասահմանի լուսեր. — Ծանցումներ:

ՈՍԿԱՆԵՐԻ ԹԱԳԱՌՈՒԹԻՒՆ

Պարսկահայաստանի սահմանագրութիւն վրայ նորից կը պատահին անվերջ շանտաժայտներ և այս անգամ բազմաթիւ Եւրոպացի Հայեր են կոտորուել:

Ինչպէս անցեալի այս կրկնութիւն: Յենք Հայերս տեսանք մեր բնիկ երկրի աւերումն և միևնոյն տարուան մէջ երկու մեծ ժողովուրդներու ազատագրութիւն: Կրետէ մեզի աւելի ծանօթ է. իսկ ինչ որ կը վերաբերի ֆիւլպին, այդ երկրի յեղափոխութեան մասին ալ բաւական գրուեցաւ հայ լրագրութեան մէջ:

Այսօր Հային փառք ի շատէ ծանօթ են Մարթի, որ ֆիւլպի յեղափոխութեան հիմը գրաւ. Մարքսիս. Կոմից, որ այդ յեղափոխութեան առաջնորդն էր: Իր ազատագրութեան կետքը և Մարտիս որ ժողովրդային շարժումն ունի իսկ ժողովուրդի բազմակիւն և անոր հասկացողութեան վրայ բարձրացուց, սակեց ինչ որ քրտուստ ոյժ և պատկանելի գարծունելով յայտ օտարին մի գաւ որ ազգային կամքն և անոր գործիքն են կը ցնցուէր:

Ե. հիմա բազմաթիւ ֆիւլպիցի և քրտուստի գործն այն շարք մ'անհատներու լրբութեանց հետ, որը մեր ոչխարամիտներ հայ յեղափոխութեան կանուանեն:

Ես չեմ ուզեր մի անվերջանալի շարքով յիշեցնել Հնչակեան ցեխը, այդ նշովքի անունն ամենադաւան յիշատակներ կը ներկայացնէ ազգային աւերման գործին. ալ պարզապէս մի իրողութիւն կուզեմ ներկայացնել, իբրեւ պատմական վկայութիւն հայայ. լատեւաւ յեղափոխութեան:

Իննսուն և վեց թուականի սկիզբներ, երբ վառապուականի կոտորած տակաւին չէր պատահած, Դրոշակեան կեդրոնից հրահանգ ուղարկուեցաւ

վանի այդ կուսակցութեան մասնաճիւղին որի համեմատ երկու հայդերուկներ գնացին Ս. Խաչ վանք պաշտպանելու: Ս. Խաչ կը գտնուի վանի հարաւային արեւելեան կողմ, բուն քաղաքէն մոտաւորապէս 10 քիլոմէթր հեռու. իր շրջակայներ կան շատ մը հայաբնակ գիւղեր և աւելի քան երեք հազար բնակիչ՝ լոկ երկրագործութեամբ պարապող:

Հասնելով անտեղ երկու հայդերուկներ, անցան գէղի ֆիւլպտերու սահմաններ և 7-8 օր անընդհատ հըրացանաճողութեամբ յայտարարեցին իրենց գոյութիւն, որոյ վրայ ցեղային առեւտրութեամբ իրարմէ խռոված դաւաճան աշխարհներու պատկանող ֆիւլպտեր իսկոյն հաշտուեցան ընդդէմ հայդերուկներուն, իմա վին պաշարելով վանքն հիմնադրապէս արին իրեն շրջակայ գիւղերով, սուրբ անցուցին բոլոր բնակիչներ և առեւտրի կոյսերն, բռնի թրջացուցին:

Իբր մէկուկէս ամիս անցած էր այս աղէտներէն երբ «Դրոշակ» հրատարակեց հետեւեալը.

«Ընծութեամբ ենք աւետում որ Ս. Խաչ վանքի կոտորածի միջոց գրեւորական երկու հայդերուկներ կոտորուի բազմաթիւ զինուած ֆիւլպտերու գէմ, հերոսաբար են ազատուել և ողջ առողջ վան հասնել:

Ճիշդ այն միջոցներն եր որ Հայաստանէն թղթակից մը կը գրէր Արմէնիային այս աղբը:

«Այսօր մի կատաղի մրցում կը տեսնենք հայ յեղափոխական կուսակցութիւններու մէջ. ով որ շատ հայապանեւ կուտայ, յաղթութիւնը այն կը տանի»:

Ահաւասիկ այս մրցումին մէջն էր որ երեք հազար հայ գիւղացիներու արեւան և անոնց որբերու աղաղակներուն պէտք ունեցաւ իր ազգասպան գերի մէջ լրբացած դահիճը, որին կանուանենք «Դրոշակ»՝ երկիւ այրելաւաններու միացողք մոխիրը:

Ահա թէ ինչ ստատմայի կաշի տակ պէտք էինք մանել, անկեց հերոս դուրս գալու համար: Բայց «Դրոշակ» չկրնար լոկ բարձրանալ մինչև հերոսութեան աստիճանին, կը նուաւաւանէ հերոսութիւն մինչև իր աստիճանին:

Նկատեցէ՛ք որ Ս. Խաչ վանքի իր բոլոր գիւղերով կործանուի և միմիայն երկու գրոշակեաններու ազատուիլ կը

նշանակէ պարզապէս որ այդտեղ մեն ինչ տրեւեց, ի բաց առեւտր... Դրոշակեան քիթը:

Միևնոյն եղաւ նաեւ Պարսկահայաստանի սահմանագրութիւն վերջին կոտորածին առեւտր. նման ամեն կոտորածներուն, ուր միևնոյն եղեւ ազգործներն յաջողեցան իրենց գերի մէջ, որով հեռու Ստամբուլի թաղաւորութիւն առեւտրի կը տեսնէ: Եւ այսպէս պիտի լինի նաեւ ապագայի համար:

Ահաւասարակ կասուի որ Հայերու մէջ անհասկացողութիւն կայ. իմ աւսածս առեւտր շատ հասկանալի է. Ես կասեմ թէ հայ երիտասարդութիւն և հայ լրագրութիւն միանալու են վերջին գիւղերին եւ համար թիւսմալեան Հայր Արեւիկի նահատակութեան:

«Դրոշակ» անմեղ արեւան մէջ կը լողայ: Գետք է վառել Հայ մեռելներէն մնացած այդ արեւնոս շոր:

26 դեկտ. 1898 ՎԱՐԱՉ

ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱՅԻՐԸ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներին նախընծայ հայ եպիսկոպոսին՝ Գեր. Տ. Յովսէփ Սարաճեանի հոն հասնելուն առթով, ինչպէս յայտնի է մեր ընթերցողներէ, տեղեկան ամերիկեան մոմուլը շատ հետաքրքրուեցաւ Հայերին վրայ և իր հետաքրքրութեան արդիւնքն եղող բազմաթիւ տեղեկութիւններ հրատարակեց թէ՛ Հայերի և թէ՛ իրենց նորեկ առաջնորդի մասին:

Այդ տեղեկութիւններէ մէկ երկուքը միայն իբրեւ նմոյշ հրատարակած ենք արդէն Արմէնիայի մէջ: Հետեւեալ վիճակագրին ալ որ «Ուսմըր Յէլլի Թէլեկրամ»-ը հրատարակած էր, պաշտօնական աղբիւրէ քաղուած լինելով, աւելորդ չենք համարիր հաղորդել Արմէնիայի ընթերցողներին:

«Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներին մէջ և հայ վարդապետ կայ որ են Արթ. Տ. Մաշտոց վ. ֆաթաղեան Ուսմըրի, Արթ. Տ. Պաղիակ վ. Սիսական Բթ. վիտէնսի, Արթ. Տ. Խաչ վ. Մարգարեան Նիւ Եորքի և Արթ. Տ. Ահա. րոն վ. Միլքոնեան Յիւսէփ: Ասոնց հետ մէկտեղ կան երկու քահանայներ, Արթ. Տ. Վահրամ Մըսըրեան Նիւ Եորքի մէջ և Արթ. Տ. Գառապար Տէր. վարդապետն որ հաստատ տեղ չունի

դեռ: Գրեգոր մարկաւաղը օր Յովսէփ եպիսկոպոսին հետ եկած է Մանչեսթըրէն (Միչիգան), Նիւ Եորք կը գտնուի և քիչ ատենէն իրեն տեղ մը կորոյնուի:

Սարաճեան եպիսկոպոսի ձեռքը գտնուած արձանագրութիւններին նայելով, Միացեալ Նահանգներին Հայերը բաժնուած են 7 թիւի ուր կը գտնուին ստորեւ նշանակուած թուով Հայեր:

Ուսմըրի թիւ, որ կը պարունակէ Հիւստըն, Տիւպըրկ, Հոյթիսթիլ, Ըբոպրիս, Տուկլա, Միլթորտ, Տէրանքլին և Հոյթ. 1500 Հայ:

Գոսթըրի թիւ, որ կը պարունակէ Գրայթըն, Քեմպրիս, Մալտըն, Չիլդի, Լին և Յալէմ. 2000 Հայ:

Նիւ Եորքի թիւ, որ կը պարունակէ Ուէսթ Հոյթըն, Եոնքըրս, Ճէրզի Սիթի (Ն. Ճ.), Քոլէճ Բոնիթ և Բաթթըրըն (Ն. Ճ.), 2500 Հայ որոնցմէ 1000 Նիւ Եորքի մէջ են:

Լաւրէնսի թիւ, որ կը պարունակէ Լոուէլ, Հալիքսթիլ (Ն. Հ.), Նաշուա (Ն. Հ.), Մանչեսթըր (Ն. Հ.), Քոնքորտ (Ն. Հ.) և Բորթլինգ (Մ. Հ.) 1000 Հայ:

Չիլքալօի թիւ, որ կը պարունակէ Ուէսթ Բիւլման (Իլլ.), Համօնտ (Ինտ.), Բոսթըն և Միլուոքի (Ուիս.), 400 Հայ: Բրոքլինքի թիւ, որ կը պարունակէ Մէնթրըրթս, Ուոնսթընթ և Տօլթիվըր. 1000 Հայ:

Յիւսէփի թիւ, որ կը պարունակէ ամբողջ Քալիֆորնիա նահանգը. 2000 Հայ:

Կայ նաեւ 200 Հայ Յիւսէփի թիւ մէջ, 200 Թորոյի մէջ (Ն. Ե.) և 40 Ալպաի թիւ մէջ:

Միացեալ Նահանգներին մէջ շատ մը հարուստ Հայեր կան որոնց մէջ միլիոնատերներն են միայն Կիւլպի, Պատրիկ և Յարութիւն Կիւլպիեան եղբայրները Նիւ Եորքի մէջ և Նիւ Եորքի Յ. Ս. Թաւառեանը: 15 կամ 20 Հայ կայ որ չորս հարիւր հազար տուարէն մինչև կէս միլիոն տուար ունեցող կը համարուին: Մնացածներին հարստութիւնը պահպան աստիճաններին մէջ կը գտնուի իրարմէ աւելի կամ պակաս:

Եպիսկոպոսը, վարդապետները և քահանայները ոչ թէ կանոնաւոր թուշակ կը ստանան, այլ երբ բանի մը համար ստակի պէտք կունենան, կուզեն և իրենց կը տրուի:

Ամենայն Հայոց վեհ. Կաթողիկոսը
Էջմիածնէն հասած է Թիֆլիս քեկա.
8/20ին ուր պիտի մնայ մի քանի շա-
բաթ:

Վեհափառին հետ Թիֆլիս գնացած
են նաեւ Եղիշէ Մուրադեան եւ Կորիւն
վարդապետները եւ իր եղբորորդի
Տիար Խորեն Խորիմեան: Եղիշէ վար-
դապետ Թիֆլիսէն պիտի երթայ Գե-
տերքուրգ:

ԳՐԱԿԱՆԱՐԱՐԻ ՀԱՅԵՐԻ
ԱՅՅԵԼՈՒ ՀՈՎԻՏԻՆԻՆԸ

Երկու տարբի ջափ առաջ վեհ. Կա-
թողիկոսի կողմէն Այցելու Հովութի պաշ-
տօնով Գալկաթիա, Ռումանիա եւ Անգլի-
տիա դիտուած Արմ. Յ. Արսէն վարդա-
պետ վեհափառին ստացած ենք ձեռնա-
գրութիւնը:

Այսօր Գ. պօլսի Հայոց Ամենապատիւ
Սրբազան Գատրիարք Հօր կողմանէ
ստացայ 6615/283 թուահամարաւ եւ
դեկտ. 3 թուականաւ պաշտօնական մի
գրութիւն, որով ինչ կը յայտնուի թէ
Նորին Ս. Օծութիւն Ամենայն Հայոց
Սրբազանդոյն Հայրապետը, վերջա-
պէս իմ դիմումներէս համաձայն, ա-
ռաւ կը կացուցանէ զիս Գուկարիայի,
Ռումանիայի եւ Աւստրիայի Հայոց Այ-
ցելու Հովութեան պաշտօնէն:

Ներկայիս կը փութամ յիշեալ
գրութիւնը նորոգելու համար Ձեզ ուղար-
կելով ինչ որ հաճիք նոյնը ձեր
մօտաւոր համարներէ մէկին մէջ հրա-
տարակէ:

Այս առթիւ պարտ անձին կը հա-
մարիմ նաեւ հրապարակել իմ խորին
շնորհակալութիւնը եւ Յիսուսաւանդ
ողջին ու օրհնութիւնը յայտնել
Գուկարիայի եւ Աւստրիայի մէջ գտնուող
բոլոր Արժանապատիւ կարգակից եղ-
բայրներէս, Գառ. Թադ. Խորհրդոց,
ուսումնասէն Հոգաբարձութեանց,
ժողովն եկեղեցականաց, բարեխիղճ
ուսուցչաց եւ ուսուցչուհեաց, օրհներ-
գու գլխաց եւ գլխապետաց, արանց
եւ կանանց, ծերոց եւ աղայոց եւ ամե-
նայն շարքի հասակի ՔրիստոսԹիսուս
հաւատացեալ աղջկանց, որոնք, չնա-
յելով իմ ապիկարութեան եւ անար-
ժանութեան, հաճեցան հիւրասիրել
եւ իմ արժանիքս աւելի պատուել
զիս, իմ երկամեայ պաշտօնավարու-
թեան միջոցին:

Ի հարկէ շատ կը ցաւիմ որ անկա-
րող գտնուեցայ ինչ յանձնուած հօ-
տին օգտակար դառնալ. բայց ան-
շուշտ սիրելի ժողովուրդը ներողամիտ
պիտի գտնուի ինչ այդ մասին, քանի
որ գործելու եւ օգտակար լինելու փա-
փաք չունենալու համար չէր որ չը
կարողացայ օգտակար լինել, այլ գու-
ցէ անկարողութեան պատճառաւ:

Թէեւ գտնուեցան ոմանք որ պաշ-
տօնական ձեւակերպութեանց անհմուտ
լինելով, շտապեցին անվայել լեզուով
պաշտօնականութիւն հրատարակել եւ
զիս ինքնակոչ կային անուանել, բայց
կը կարծեմ որ ներկայ յայտարարու-
թիւնս բաւական պիտի լինի զիրենք
համոզելու թէ պաշտօնի վրայ մնալու
փափաքելու համար չէր որ մինչեւ

ցարդ Այցելու Հովիւ տնտեսը կը
կրէի, այլ որովհետեւ պաշտօնապէս
ինչ յայտնուած, չէի կարող այլապէս
շարժիլ: Այս ըսելով, ի հարկէ չեմ
ուզեր իմ անձիս եւ պաշտօնիս նկատ-
մամբ անվայել յարձակումներ գոր-
ծողներին դէմ իմ դժգոհութիւնս
յայտնել, այլ հրապարակաւ եւ ան-
կեղծօրէն ներելով իրենց, Տէրն մեր
Յիսուս Քրիստոսի ներողամտութեան
նշանաբան եղող խօսքը կը կրկնեմ եւ
կըսեմ. «Հա՛յր, թո՛ղ սոցա պի ոչ
գիտեն զի՛նչ գործեմ»:

Իսկ ես կը մնամ
Մշտապատրաստ ազօրար ազգիս
ԱՐՄԵՆ ՎԵՐԴԱՅԵՑ ՎԵՅՈՒՆԻՍ
8/20 Կեկտ. 1898

Ի փ. պօլսոս
* * *
ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ 34 Կեկտ. 98
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ԴԻԻԱՆ ԽՅՈՒՆ ԺՈՂՈՎԱՑ
ԱՅԳ. ԿԵՂԻՐ. ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ
Համար 6615/283

Հոգեւոր Եւրոպի Քրիստոս
Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրա-
պետն նախորդ ամսոյ 5 թուականաւ
առաջ ուղղած օրհնաբառ կոնգրակոյն
կը յայտնէ թէ Ձեր Սիրելութիւնը
անցեալ տարի Այցելու Հովիւ կար-
գուած է Ռումանիոյ, Գուկարիոյ եւ
Մուլաւիայի Հայոց եւ յայտնելով թէ
Ձեր պաշտօնավարութեան շրջանն
իմպէս դռք եւ կանխեր էք զեկո-
ցանէ նորին վեհափառութեան լրա-
ցած է, կը հաղորդէր այս մասին իր
հրահանգներն Գատրիարքաբանիս:

Ազգ. Կեղեր. վարչութեան Խառն
Ժողովն՝ այս հայրապետական կոնգրա-
կին վրայ՝ Ձեր Սիրելութիւնը ազատ
համարելով այլեւս իրեն յանձնուած
պաշտօնէն (1) որչեք որ՝ մինչեւ որ նոյն
կողմերու առաջ նորոգութեան խնդրոյն
վրայ կարեորն անօրինութիւն տեղական
ազգային մարմինք, իրենց յարաբե-
րութիւններն կատարեն Ազգ. Գառ.
Բարեբաւարին հետ, եւ ըստ այսմ արդ-
ուեցաւ հարկ եղած հրահանգն որոց
որ անկ էր:

Այս անօրինութիւնը հաղորդելով
նաեւ Ձեր Սիրելութեան ի դիմութիւն,
Մնամք ազօրարար
Գառիարք Կ. պօլսոյ
ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐԲԵՅ. ՕՐՄԱՆԵԱՆ
Հոգեւոր Եւ
Տ. Յրէն վարդապետ Վեհափառ
Ի Թիֆլիս

ՏԵՂԱԿԱՆ

Յրանսի վերանորոգեալ եկեղե-
ցին (Eglise reformée) Մարտիկի մէջ

(1) Մեր օտաւած տեղեկութեան հա-
մաձայն, Վեհ. Հայրապետը պատուիրեր
է վերջերս Սերգայի համար Առաջնորդ
նշանակուած Դեր. Դերքեւ կաթողիկոսին
որ Սերգայի գլխաւոր տեղերն իրեն փո-
խանորդներ ունենայ եւ ինք հսկէ ընդհա-
նուրին վրայ. միանգամայն եւ յայտնելով
թէ Տ. Յրէն Վ. Վեհափառ քանիս իր
հրահանգներն զրկած է, Առաջնորդ Դեր.
Դերքեւ կաթողիկոսի որոշման յանձնարա-
րեր է անոր հրահանգներն ընդունելը
կամ իրեն իրեն փոխանորդ պաշտօնակա-
րել տալը:

Կորսնցուց իր պերճախօս եւ մարգա-
տէր հովիւներէ մին, Գառ. Եդուարդ
Մոնօ (Edouard Monod), եւ հայ ազգի
ալ կորսնցուց հոս իր ազգեցիկ բարե-
կամեալ եւ համակրեմէ մին Երբեկ-
պօլսի կոտորածներէ միջոցին սարսա-
փահար Հայերի բազմութիւն մը ամեն
ինչ կորուսած, ինքզինք հաղիւ Մար-
սել կը նետէր ապաստանելու համար,
այդ գէթողիկոսի օգնութեան հաս-
նելու համար կազմուած ֆրանս տրմե-
նական մասնաժողովի զլիսաւոր աշա-
կիցներէ մին էր Գառ. Մոնօ որ քրիս-
տոնական եղբայրներով թեմաք գոր-
ծակցեցաւ հարկաւոր հալածուած
հայ քրիստոնեայներէ արտասուքները
սրբելու եւ զիրենք արտապնդելու:

Ուստի հայ ժողովուրդն ալ, որ ի-
րեն եղած բարեքը մոռնալ չգիտեր,
իր երախտապիտանութեան վերջին նշան
մը ցոյց տալու համար, բազմութեամբ
ներկայ կը գտնուէր անոր յուզարկա-
ւորութեան հանգէսին որ կատարուե-
ցաւ Կեկտ. 28 ի չորեքշաբթի առաւօտ:

Հանգուցեալ վախճանած էր Կեկտ.
28 ի կիրակի (լաւինական հաշուով Ծը-
նունդի) երեկոյին, 56 տարեկան հա-
տակին մէջ, 20 տարեի ի վեր կը պաշ-
տօնավարէր ֆրանսացի բողոքական
ների Մարսելի տաճարին մէջ եւ ի հօ-
րէ յորդեմ 60 տարի շարունակ ֆրանսա-
կան վերանորոգեալ եկեղեցիին մատու-
ցած ծառայութիւններով փայլած է ի-
րենց գերգոտանի ինչպէս նաեւ իր մար-
դասիրական ծառայութիւններով: Ա-
տոր մէկ ապացոյցն ալ այս է որ չո-
րեքշաբթի առաւօտ ահագին բազմու-
թիւն ներկայ կը գտնուէր յուզարկա-
ւորութեան հանգէսին, առանց խըտ-
րութեան կրօնի, թէ՛ կաթոլիկ եւ թէ՛
բողոքական, ինչպէս նաեւ Հրեայների
բարբին: Քաղաքական իշխանու-
թիւնն ալ իր ներկայացուցիչներ
զրկած էր. նահանգապետ Տ. Յիւրէի
կողմէն յատուկ պատուիրակ մը եւ
քաղաքապետ Տ. Երէսիէր ինք
անձամբ ներկայ կը գտնուէին: Հան-
գուցեալը չբաւորներին համար 3 ա-
պաստանարան հիմնած է ուր 100 ի
չափ խեղճ ծերունիներ կարելի եղա-
ծին չափ հանգիստ կանցունեն այժմ
իրենց վերջին օրեր: Ուստի հանգու-
ցալի գաղաղին ետեւն միտաւոր կեր-
թային թէ՛ հարուստների եւ թէ՛ աղ-
քատների զրկած պատկերը, յար-
գանքի, համակրութեան եւ երախտա-
պետութեան այդ ցոյցեր իրար միա-
խառնուած:

Թիշտական արգարոց օրհնութեամբ
կրկնի:

ՆՈՒԻԲԱՏԱԻՈՒԹԻՆՆԵՐ «ԱՐՄԵՆԻԱ»ԻՆ

Շնորհակալութեամբ կը հրատա-
րակենք մեզ նպաստելու համար եղած
հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Մարտիկին 6 բարեօր Հայեր
(Իւրաքանչիւրը 50 ական ֆրանկ) 300
ֆր. եւ մի եկեղեցապետ 5 ֆր.: Գրա-
ղիկաւն մի հայրենասէր Հայ 5 ֆր. եւ
Գոսարուն մի հին բարեկամ 5 ֆր.:

ՓՈՔՐԻԿ ՍՈՒՐՆԱՆԴԱԿ

Շնորհա. Մ. Գ. — Ձեր անունով 10
ֆրանկ յանձնուեցաւ մեզ փոստէն:
Բայց ի՞նչ հաշուի համար զրկած էք.
սեէ գրութիւն չենք ստացած ձեզին:
Կարելի էր երկու տողով զրեւ նոյն
խսկ մանու. քարտի կտրուին (օրրեւ.
քա) վրայ. մանաւ. քարտով ստակ
զրկուներն այդ իրաւունք կունենան:

Մանկաղբ. (Անգլիա) ԲԱԳԱՐԱՏ.
— Հրատարակուած «Վարդան
ձայն»-ի «Կուռք մը» վերնագրով
յօդուածին դէմ էր եւ ոչ թէ Վարդան
ձայն» լծերի հրատարակութեան
դէմ: Իսկ ձեր գրածը բուն խնդրէն
չեղում մ'է:

Մանկաղբ. (Ամերիկա). Ս. Թ. —
Յ. Ե. մասնական դէպքի համար «Տիդ-
րիս» մէջ գրուածին աւելի յարմար
է «Տիգրիս»-ի մէջ պատասխանել:
Առկէ զատ, «Տիգրիս»-ի ամեն գրա-
ծին պէտք չէ նշանակութիւն տալ:

ՀԱՅ ԳԱՏԱՆԻ ՓՈՒՇԱՅԵՑՐԸ

Յրանսական գիտնորական գիրքերի
քաղկով գրուած

(Նուէր Հայ պատանիներին)

(Ետ. 41րդ քուէն)

Գ. Հրացանագործական վարժարան
Հրացանագործ ուղի կը կանգնէ. ալ
ոտքը 30 ասնթիվէ գրէ պի ալ եւ նոյն-
չափ ալ գէպի ետեւ կը տանի որպէսզի
հրացանի ցնցմանը աւելի ազդէ դիմանայ:
Ալ ձեռքով կը բռնէ հրացանին դաստա-
կը, ձախով ալ հրացանին փողով՝ արեւա-
մայի տարածելով ձախ ձեռքը որ այդ
ձեռքի արմուկը յենու կործքի նոյն կող-
մի վրայ որպէսզի հրացանը աւելի հա-
տաւան յենարան մ'ունենայ: Հրացանը
երկու ձեռքով բռնելով, զայն ամուր
կերպով կը շնչուենելու է ալ ուսի առա-
ջակողման: Հրացանը այս գիրքով ուսին
սեղմելով, այն աստի ուսը իր ալ ու ձախ
ետեւ ասի շարժումով հրացանին պէտք
եղած ուղղութիւնը կուտայ: Աւելի
հոյժ ալ կողմէն փշած ատեն առարկային
ալ կողին բռնելու է նշան եւ ձախ կող-
մէն կը շարժուի ձախ կողին: Առարկայի
որդան հեռու է, հովին պատճառաւ շե-
ղութիւնն ալ այնքան մեծ կը լինի: Եթէ
մէկը արագութեամբ ատարձանով նշանը ար-
տի առնուի, այն աստի հրացանի բռնին
կուռնին ուսին վեր բարձրանալու չէ եւ
արմուկն ալ ինչպէս նշան է. իսկ եթէ
փոքր ատարձանի վրայ է ցուցիչը, կուռն-
կը կրնայ ուսին վեր բարձրանալ որպէսզի
աչքով նշանը գիտնելու համար զլուրը
շատ շօթի: Նշան առնելու համար աչքի
տեսութեան դիմը ցուցիչի ձեղքէն եւ
ուղղիչին ձայնին անցնելով զարնուելը
առարկային վրայ ինչպէս է: Աւելի շար-
ժումով հրացանը այդ ուղղութեան թե-
րելով, միեւնոյն ժամանակ ալ ձեռքին
առաջին մատը կառնցուենելու է թաթի-
կին որ կամայ կամայ ատարձանաբար
զայն կը քաշէ եւ երբ նշանի դիմը բոլ-
րովն ուղղուած է, մատը կամայ մը կը
գոցուի եւ հարուածը կը մեկնի: Եթէ
այս գործողութեան մէջ մատը յանկար-
ծակի ուժեղ շարժումով (սարքով) քաշէ
թաթիկը, հրացանը կը շարժուի եւ նշանի
գիծը կարուի:

Նշանը լաւ տեսնելու համար աշխատե-
լու է որ հրացանի ուղղիչին զլուրը
մէկը արագութեամբ ցուցիչի ձեղքէն նայուած
ատեն, ձեղքին երկու եզրերէն հատաւոր
լուսնիք ունենայ, այսինքն ձեղքին

ճիշդ մէջտեղէն նայուել: Հրացանը ալ կամ ձախ հակած գրեթէ չպիտի ունենայ, այսինքն փողին վերէն երեսը բոլորովին հորիզոնական լինելու է, ապա՞հոյ զքն- գակը ալ կամ ձախ կը դարնէ և միշտ քիչ մը գէպի վար: Հրացանը պարպելու առանձին մօտեցած ժամանակ մեծ շունչ մ'առնելու է և կիսով չափ շունչը դուրս տալէ ետք, բռնելու է շնչառութիւնը և ինչպէս փրքը յիշեցինք, մասի կամաց շարժումով թափին քաշելու է:

Ծնկալ վրայ՝ նշանաւորութիւնը. — Այս պարագային ալ միշտ չափաւորութիւնը ու- չափութիւնը անելու է: Նշան առնողը իր ալ ծնկան վրայ կը թողու մարմնի բո- լոր ծանրութիւնը և ձախ ձեռքով ալ բռնելով հրացանի կտնքէն, նորա արմուկն կը յետուս ձախ ծնկան վրայ որ այդ կեր- պով միայն հրացանի ծանրութիւնը վե- րուցած կը լինի:

Պատկած դիրքով նշանաւորութիւնը. — Դէպի առաջին ուղիղ կենտրոն կէտ շար- ջանի չափ դառնալու է գէպի ալ և այս դիրքով պահելու է: Դեռնի վրայ եր- կնակէ ետք, քուլը ուղղելու և դարձ ետ կրկն ձեռքով հրացանի բռնել ու- սին սեղմելու է, երկու արմուկները քետ նիւ յետով, իրարմէ քիչ կամ աւելի հե- առ: Փակփուշները քետնի վրայ թա- փելու չէ երբէք, այլ միշտ փամփուշնո- ցի մէջ պահել պէտք է, և հրացանը լեց- նելու համար ձախ կողմի վրայ թեքուե- լով փամփուշան իր շաքոցէն հանելու է: Հրացանի փողին ծայրը գետնին դաշելու չէ:

Պէտք է գիտնալ միանգամայն որ օգիւն վիճակը կազմէ գնդակի ուղղութեան վը- րայ: Զով ալ կողմէն փշած առնել զքն- գակը առաջապիս ձախ կողմը կը վրիպի և փոխադարձապէս: Նոյնպէս ալ հովը հրա- ցանաձգին ետէն փշելով գնդակի հա- սողութիւնը կը մեծցունէ: Եւ ինչպէս փշ- լով կը քիչցունէ, ուրեմն և առաջին պա- րագային մէջ առաջապի ոտքին առնելու է նշանը և երկրորդին մէջ գլխին: Պառ- կած գլխով եզով թշնամիին վրայ ալ պարպած առնել նշանը անկէ 2-3 մէթր այս կողմ, աւելն բռնելու է: Արեւ ու- ջուրն ալ գնդակի վրայ փառութիւն ու- նին, օղջ տաք և շոր եղած առնել զքն- գակը շատ ընդարձակ տեղ կը դարնէ, իսկ ցուրտ և խոնավ ժամանակ կը ակա- րանայ իր հասողութիւն: Նմանապէս տ- րեկի և կամ մօտ գտնուող լճակի կողմը կը հակի գնդակին ուղղութիւնը:

Հրացանաձգութեան գործողութիւնէ մը ետք ուղղութիւնը ընելու է փո- փուշով շարժելու հրացանին մէջ որ կրնայ ազդեալութիւն հետեւանք մ'ունենալ: Կրակ ընելու ժամանակ միայն փամփուշտ պա- հելու է հրացանի մէջ:

Դ. Հրացանի տրոսի խնամքը:

Հրացանակիրը միշտ պատրաստ կուեն- նայ իր քով ձորձի կտորներ և մի փոքր ամանով ձիթ-թալ, ինչպէս նաև փոքր պտուղապարձ մը: Ամեն ուղիւ որ հրացանաձգութիւնը կը վերջանայ, պէտք է ձորձի կտոր մը անցունել հրացանի երկաթ շէնքի ծայրը և հրացանի փողին մէջ մզել և քաշել մի քանի անգամ և կամ թէ 2ուկէս մէթր երկար ամուր թելի մը մէջտեղը հանդուցելով ձորձը, երկու մարդ- իւրաքանչիւրը թելին ծայրէն բռնելով հրացանի փողին մէջ 6-7 անգամ տանել բերելու են: Երբ փողի ներսը մաքուր- լով կը սկսի փայլել, այն առնել ձիթ-ա- իւղով թրջած ձորձի կտորն ալ փողին ներսէն անցունելով իւղելու է և եթէ կարելի է, անկէ ետք փողի բերանը խցե- լու է ձորձով մը, որպէսզի փողի չորանէ փողին մէջը:

Չոր կառավար մը որբել պէտք է նաև փողին դրսի երեսը, մեքենային գործիք- ների երեսները և անկէ ետք թելին իւ- ղառուած ձորձով մը օծելու է: Պէտք է իւղի կաթիլներ իջեցունել նաև պատ-

առնելի և յօգուածներէ մէջակեր և երբեմն ալ 2-3 ամիսն անգամ մը հրա- ցանի ամբողջ գործիքները քակելով, նո- ցա ներքին երեսներն ալ չոր կառավար արեւ և եթէ ժանգ պատած է, իւղ կա- թեցունելու է ժանգին վրայ և քիչ մը առնել սպասելէ ետք կառավար չփելով ժանգը հանելու և մաքրելէն ետք դարձեալ օծելու է:

Իւղի չափազանց գործածութիւնէն ալ զգուշանալու է:

(Շարունակելի)

ԳՐԵՑԵ

Նախկին գործադիր ժող-վի նախա- դահ Ե. Պֆաքիանաքիս հետեւալ ծը- րագիրը ներկայացուցեր է Երկրիս իշխանին:

«Երկու ամիս կղզին կառավարուի մինչև այժմ գործադրուող օրէնքնե- րով: Երկու ամիսը լրանալու առնել, Աքթիւրի ժողովը գումարուի, գործադիր մասնաժողովի պատրաս- տած օրինագիծները քուէարկութեան ենթարկելու համար: Երկրիս իշխանն այդ ժողովի մեծամասնութեան պատ- կանող անդամներէն ընտրելով կազմէ իր կառավարութիւն որի հաստատ- ուելէն յետոյ մինչև հինգ տարի ա'լ չգումարուի ժողովը:»

Երկրիս իշխանը Ե. Պֆաքիանաքի- սին խոստացեր է եղեր ոյժ տալ անոր այդ ծրագրի: Բայց զօրաւոր մի կու- սակցութիւն կայ որ կը հակառակի այդ ծրագրի և նա ալ մի ուրիշ ծրա- գիր իշխանին ներկայացունել մտա- գիւր է:

ԹԻԻՐԿԻԱԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ.պօլսէն հեռագրած են գեկու.27ին թէ սուլթանը խոստացեր է 1000 օսմ. սակի (23,000 ֆրանք) վարձատ- րութիւն տալ անոր որ իր թիկնա- պահներէ Ղանի պէյը սպաննող Հա- ֆիզ փաշայի պահուկութեան տեղը երեսն կը հանէ:

Ղանի պէյ որ Ալպանեացի էր և սուլթանի աչքի լոյսը, առաջնակարգ լրատեսակ տ'էր և երիտասարդ թիւրքերի կուսակցութեան անգամ- ներէ շատի մասին պատճառ եղած էր: Պալատականներէն Հաֆիզ փաշան որ թերիս այդ կուսակցութեան հետ յա- բաբերութիւն ունէր, Բէրաի մէջ սե- րավաճառի (խաշմախճի) մը խանու- թը կը կանչէ Ղանի պէյը իրեն սեր հրամցունելու համար և ինչպէս ընդ հա- նելով կը զարնէ ճակատին և յետոյ կը հեռանայ: Իսկ Ղանի պէյ վստահաւոր վիճակի մէջ կը փոխադրուի Թաքսիմի հիւանդանոցը ուր կը մեռնի:

Կըսուի թէ Հաֆիզ փաշա Եւրոպա փախած է:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռումանացի մի իշխան, Յուձօ ա- նուն, որ Եւրոպայի իշխանական մեծ տուների ազդեական է եղեր և կըսուի մինչև իսկ թէ Ռումանիայի թագաւորի գեղապետանին կը պատկանի, մի քա- նի տարիէ ի վեր եկած նիւ հաստատ- ուած էր: Կինը մեռնելէն յետոյ,

Յրանապի դարձաւ և սկսաւ վաճա- րականութեամբ զբաղիլ, իր նուազած հասոյթներ աւելցունելու նպատակով: Բայց վաճառականութեան շատ վաթ- չինելով զնաոնց և շատ նեղ դրու- թեան մէջ ինկաւ:

Յուսահատութեան մէջ խեղճ իշ- խանը անձնապաշտութեան դիմեր է: Բարեբաղդապէս, դեռ չմեռած, վրայ հասեր և ազատեր են զինք մահէ: Սրտին մօտիկ մի վերք ունեցած է, բայց մահացու չկարծուի:

— Յրանապի և Յնգիլիսի միջև եղած մի նոր կարգադրութեան համեմատ, յայտարարուած արժէթուղթ (valeur declarée) պարունակող նամակներ պի- տի կրնան փոխանակուիլ երկու եր- կրներին միջև, նոր տարիի յունուար 1էն սկսած: Թայտարարուած արժէքը 3,000 ֆրանքէն աւելի պէտք չէ լինի: Նամակին սովորական փոստի ծախքէն (25 օսմ. թիւ 15 կրամի համար) դատ, պիտի վճարուի 25 օսմ. թիւ ևս ար- ձանագրութեան (register-recommen- dation) ծախք և 300 ֆրանքի (կամ անոր կոտորակներէ) համար 20 օսմ. թիւ ապահովագրութեան (assurance) ծախք:

— Բօթիէ ծովակալը որ 2 տարիէ ի վեր կրէտէ կը գտնուէր, Երկրիս իշխանին հոն հասնելէն յետոյ իր պաշ- տօն լրացած լինելով, Յրանապի երա- գարձած է: Դեկտ. 29ին «Գիւժ» շո- գենաւով հասած է Թուլօս:

Միւս երեք պետութիւններէ ծո- վակալներն ալ վերագարձած են ի- րենց երկիրներ:

— Յրէնթիւսի խնդրին առթով բան- տին մէջ անձնապաշտ եղած Հանրի զինպետի այրին հրեայ դրագէտ և հարուստ Բէնյաշի դէմ դատ բանալու ծախքերին համար «Լիպը բարօ» լրագրին բացած հանդանակութեան գումարը 16 օրի մէջ 125,000 ֆրան- քի հասած և այժմ փակուած է հան- գանակութիւնը:

ԵԱՅԵՐԿԱՅԵՆ-ԵՐԵՒԵԼԻԻ ԴՈՐՄԵՐ

Հան.Քուէն կիւսացունեն թէ Հու- րեի նահանգին մէջ անկարգութիւն- ներ ծագեր են և մէկ ֆրանսացի քա- հանայ սպաննուել է:

— Դեպի գետը յորդելով մեծ վը- նասներ պատճառուել է: Չինական տե- ղաթի իշխանութիւններն անկարող կը գտնուին օգնութեան հասնելու գիւ- ղացիներ թշուառութեան որոնց ար- տեր բոլորովին ողորուած են:

— Յնգիլիական կառավարութիւնն որոշեր է իրեն համար նաւային կա- յարանի վերածել վէյ. Հայ-Վէյի նա- ւահանգիստը:

— Չէմուլըն կը հաղորդեն թէ առևտրական գնապանատան նախորդ թարգման Գիլրա Հոնկուինկ որ Չի- նաստանի կայսրի իբր թէ թունաւոր- ուելուն թիւագրողը համարուած և բռնադատուած էր, բանտէն դուրս հանուելով տանիմէն քի տեղը տարուած միջոցին ամբողջ պաշտօններ է որ ի- րեն յանձնուի և յանձնուել է: Խեղճ Գիլրա Հոնկուինկը ստեղծել կը պաշտօն

կտոր կտոր ըրեր են այնտեղ և նոյն իսկ մեռնելէն յետոյ ալ, անոր մար- անի արեւնաթափա կտորներին վը- րայ ստեղծել վայրագութիւններ գոր- ծեր են իրենց վրէժխնդրութիւն յա- գեցունելու համար:

ՄՐՏԱՍՈՒՄՆԵՐ ԼՈՒՐԵՐ

Բեթէրապուրկէն կը հաղորդեն թէ լուր կայ որ Ալիսինիաի նէկիւսը մը- տադիր է իտալացիներին վրայ յար- ձակիլ և անոնց ստիպել Ափրիկէն հեռանալու: Մէնէլիք կը կարծէ թէ իտալացիները դրդած են Բաս Ման- կաշաին իրեն դէմ ապստամբելուն:

— Նիւ Երթէն կիւսացունեն որ ին- ֆլուէնցի հիւանդութիւնն այս միջո- ցին սաստիկ տարածուել է այնտեղ: Թատրոններէ, ակումբներէ և վար- ժարաններէ շատերն ստիպուել են փակուիլ այդ տարածութիւն պատճա- ռով:

— Ռուս կառավարութիւնը կը ջա- նայ %ին 3½ տոկոսով 450 միլիոն ֆրանքի մի փոխառութիւն յաշտողու- նել Նիւ Երթի մէջ:

Ռուս աղբիւրէ առնուած մի լուրի ալ նայելով, այդպիսի փոխառութեան համար ջանքեր կ'ընէ նաև Լոնտոնի մէջ:

— Հոսմէն ֆրանսական լրագիրներն հաղորդուած տեղեկութիւն մը կըսէ որ ճիշդ չէ այն լուր թէ հակա- նիշխանական համաժողովին մասնակ- ցող բոլոր պատուիրակներն ալ սառ- րագրած են ատենագրութիւններին: Անգլիացի պատուիրակներն իրենց երկրի ներքին գործերի վարչական նկատուածներով չեն ստորագրած:

— Անգլիայի մէջ փոստային մի նո- րութիւն սկսաւ Ծնունդի օրէն ի վեր: Այսուհետև Անգլիայի մէջ ինչպէս նաև Անգլիայի և իր գաղթականութիւններին միջև սովորական կշռով (15 կրամ) նամակները 2 բէնիով (10 օսմ. թիւ) պիտի զրկուին: Մինչև այժմ 1½ բե- նի (15 օսմ. թիւ) էր ինչպէս է ցարգ- Յրանապի մէջ:

— Ե. Յեսիլ Բօս Բարեյուսոյ հըր- ուանդանէն գեկու. 29ին ճանաչ ելած է Անգլիա գալու համար ուրկէ նորէն պիտի երթայ Երթիպոս և Սուտան, որ հոն վերջնական որոշումներ տըը- ուին անգլո-թուրքային մի երկաթուղիի շինութեան համար:

Ա. Արմենիայի գեկու. 29ին և յուն- ուար ամիսներուն մէջ բաժանորդա- գրուողներուն մէկ մէկ օրինակ Պի- տանի Գիտելիքներ 29ի կը զրկեմ:

Բ. Արմենիայի նոր բաժանորդագ- րուողներէն ուղղորն պատրաստ եմ գրկել «Ինքնաշարժիչ ազդիւնեմ լեզուի» գիրքէս մէկ օրինակ 1 տոլար և 25 օսմ. թիւ (6 ֆր. և 25 օսմ. թիւ): Իսկ մէկէ աւելին 1 տոլար և 65 օսմ. թիւ (8 ֆր. և 25 օսմ. թիւ): պայմանով որ Արմենիայի մինչև ներկայ 14րդ- չրջանի վերջը իրենց բաժանորդագրին վճարած լինելու ստացապիքը և կամ Արմենիայի տնօրէնութեան կողմէն նոյնը հաստատող երկաթ մը զրկեն ինձ:

ՊԵՏՐՈՍ ԹԱՌՈՍԵԱՆ

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐՄԵՆԻԱՆ 1497 ՇՐՋԱՆԻՆ

Այսուհետև Արմենիայի 1497 շրջանի սկզբին (1898 օգոստոս) բաժնորգագրութիւն չենք կրնար ընդունիլ: Ինչպէս ծանուցուած է թերթին հակառակ դրուած «Բաժնորգագրութիւն» բաժնին մէջ, ամսական բաժնորգ կարելի է գրուիլ այսուհետև Արմենիային, 1898 թ. հետեւեալ ամսին և կամ ունէ ամսի սկզբէն, ամիսը 2 1/2 ֆրանք հաշուելու և 1899 մայիս ամսին անգին չանցնելու պայմանով:

«Արմենիայի Օժանգալ» եղանակներն, վերագրեալ պայմանի համեմատ իրենց համար ստացած թերթին զատ, իրենց հասցեով ուրիշ համար քանի թերթ որ ուզեն, կը զրկուի ամսական մէկ ֆրանք միայն բաժնորգագրին վճարուելով: («Արմենիայի Օժանգալ» կրթութեան կանոնադրը օրինակ կը զրկուի ցանկացողներէն:)

Արմենիայի առաջին 1597 շրջանին համար բաժնորգագրութիւն այժմէն չընդունուի: այլ ինչպէս մեր սովորութիւնն է, այն առեւն միայն բաժնորգագրութիւն կընդունուի յաջորդ շրջանի համար, երբ Արմենիայի մէջ կը հրատարակուի թէ այդ նոր շրջանի բաժնորգագրութիւնը բացուած է:

Ունէ շրջանի մէջ եղած բաժնորգագրութեան հաշիւը իրեն յաջորդ շրջանի հաշիւին հետ չխառնուի:

ԻՆՍՏԻԿՈՒԿԱՆ ԳԱՆՁԱՆԱԿ
ԱՐՄԵՆԻԱՆ ԼՐԱԳՐԻՆ

Արմենիայի շրջանի սկզբէն (օգոստոս) բաժնորգագրութիւն չենք կրնար ընդունիլ: 20 ֆրանքը կանխիկ վճարել փափաքողներին մի գրութիւն տուած լինելու համար, ահա մենք ծախու հանած ենք «Խնայողական գանձանակի ԱՐՄԵՆԻԱ լրագրի»:

Ամեն անգամ երբ մարդ գրութիւն ունենայ արծաթ 50 սանթիմոնց մը (10 սենթ ամերիկեան = 50 օթօ, թիւքա պուլկարական = 50 պանի ռուսական և այլն) մէկ կողմ դնելու, կը ձգէ այդ խնայողական գանձանակի մէջ, ուր ձգուածը տ' անկուրելի է որ դուրս հանուի մինչև որ Արմենիայի բաժնորգագրին 20 ֆրանքը (40 հատ 50 սանթիմոնց) մէջը լցուելով չամբողջանայ Այդ ժամանակ միայն կրնայ պարպուիլ, առկի կողմէն կափառելը դարձնելով և պարպուելէն յետոյ նորէն կրնայ գոցուիլ 20 ֆրանքի մի նոր խնայողութիւն ալ գոյացունելու համար:

Գանձանակը գրութեամբ փոքրիկ բան մ'է որ մինչև իսկ գրպանի մէջ կրնայ պահուիլ եթէ ուզուի: Վրան չինուած կայ նաեւ քանակաւորութիւն որ գանձանակին մէջ ձգուած դրամները 5 ֆրանքի հասածին պէս, կը սկսի այնուհետև ցոյց տալ թէ մէջի դրամը ո՞րչափի հասած է:

«Խնայողական գանձանակի» գրին է 2 ֆրանք: Այդ դրամը մեզ վճարողին կը զրկենք գանձանակին հետ

մէկտեղ մի ստացադիր որի վրայ նշանակուած կը լինի գնողի անունն ու հասցեն: Եթէ ՄԻԵԻՆՈՅՆ ԱՆՁԸ, առանց ուշանալու ժամանակին բաժնորգագրութիւնը Արմենիա լրագրի տարելով սկզբէն (օգոստոս ամիս), 18 ֆրանքի հետ մէկտեղ յիշեալ ստացադիրը վերագրուած Արմենիայի խմբագրութեան, ամբողջ մէկ շրջանի բաժնորգագրին 20 ֆրանքը վճարած կը համարուի, որով «Խնայողական գանձանակ» ձրի կը մնայ իրեն:

ՄԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԳՍՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԲԱՌԳԻՐԳ
ԳԱՂ. ԵՒ ՀԱՅ.

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵՄՆՑ
Ի Հ. ՅԻՄԵՆԻՆ ԵՐԵՎԱՆ

Աշխարհիկ լեզուով՝ ընդարձակ բացատրութիւններ կուտայ ընդհանուր գիտական և բժշկական իրաց, և այլ կտրեւոր թերթից վրայ էլ կրով օգտակար տեղեկութիւնք անպակաս են: Սոյն գործի բաժնորգագրութիւնը, որ է 10 ֆրանք, կը տուէ մինչև մարտ ամսոյն սկիզբն. յետոյ գինը 15 ֆրանքի կը բարձրանայ: Մինչև ծառք բաժնորգագրութիւնը հասած են 150ր:

Դիմել մեր հասցէին՝
Direction de l'Imprimerie Arménienne
St. Lazare VENISE (Italie)

(Ամեն մարդի համար կարեւոր եղող այս հետաքրքրաշարժ և օգտակար **ԲԱՌԳԻՐԳԻ** 25րդ թերթը հրատարակուած է արդէն որ կը հանի Jaunisse — Դաւուկն, Դեղնացաւութիւն (տճ. սարլըզ) բառին:

Յոյն **ԲԱՌԳԻՐԳԻ** մանրամասն ծանուցումը հրատարակուած է արդէն Արմենիայի Ժ. 2, 3 հայրն թիւերին մէջ:)

ՄԱՆՈՒ ԳԻՐՔՆԵՐ

Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրքերը որոնց առջև նշանակուած գիներին մէջ հաշուուած է նաեւ զրկելու փոխարին ծախքը:

Երբանքը ապահովագրուած (recommandé-registré) ստանալ ուղղութեամբ պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (մինչև 2 քիթ) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն:

— HISTORY of the ARMENIANS IN INDIA. From the earliest times to the present day. By MESROVB J. SETH Armenian examiner to the University of Calcutta and Member of the Asiatic Society of Bengal. Calcutta. 1895.

(Price: 5 francs at Marseilles or 5 fr. & 50 centimes post free.)

(Մարսէյի մէջ 5 ֆրանք է. Մարսէյէն դուրս զրկուելու համար 5 ֆրանք և 50 սանթիմ:)

ՄԱՌՆԵՐ
ՀՐԱՏԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈԹԱՆԵՆ

ՄԱՌՆԵՐ

Մ. ՓՈՐՓՈԹԱՆԵՆ
ԳՐԱՌ ՈՏԱՆԱԿՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթոթանեան գրած հայրենասիրական հասանաւորներէ մի քանիսն ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իբրեւ նմուշներ գտնուած քաղաքներէ մէջ և գտնուած ապաւորութիւններէ տակ իւրերեքն գրած հասանաւորներին որոնք ժամանակին հրատարակուած չէ լինելով կարողութեամբ հայ մ. Միջին քանի հասանաւորներ քանի իբրեւ նմուշ ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, զոր և ցան կը գտնուին Կ. Պոլսու քաղաքում ազգային երգարաններէ մէջ՝ որոց վերաբին ապագայութիւն վաղուց արդէն արգելուած է, և Ասիոյ և Արմենիա լրագրութիւններէ մէջ: Նմուշներէ մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ ալ լուծ են նաեւ թէ այդ հասանաւորներէն ինչ ապաւորութիւններէ տակ ներքին չուելով գրուած են: Դին (10 սանթիմ) 15 սանթիմ:

ՄԻ ԳՈՒԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՄԷՐ
(ԶԱՐԱՐԻԱ ՄԹՈՅԱՆՈՎ)

ՅԻՄԵՆԻՆԷ ԲԱՐԳՄԱՆԵՑ
ԳՐԱՌ ՓՈՐՓՈԹԱՆԵՆ
1894

Գուկարի տեղեկութեան հետեւեալներէ մէկին, Զարարի Մթոյա, նովի, որ իր ընդունակութեան շնորհով յաջողեցաւ մի լեւնաբնակ գիւղացի հովուի պարզ վիճակէն հեռահեռ արհեստագործ, վարժապետ, յեղափոխական գործիչ, խմբագրապետ և վերջապէս ազատ Գուկարի Ազգային Ժողովի նախագահ գտնուելու հետաքրքրաշարժ կենսագրութիւնն է, ուր ուշագրութեան արժանի տեղեկութիւններ կան նաեւ Գուկարի թիւերէ լուծէն աղտակու աշխատող գուկար հայրենասէր յեղափոխականներէ գործունէութեանը մասին: Սկիզբը դրուած է նաեւ հեղինակին, Բրոֆէսէօր Լուի Լըփէի, և թարգմանչին միջեւ եղած թղթակցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգմանութեանն առթով:

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ իր յառաջարկի վերջ թէ «Զարար մանք պիտի պատճառէ ինչ եթէ ընթերցողներէ հետաքրքրութիւնը չարժի պետական մարդ գործած մի գիւղացիի այս վաւերական պատմութեան վրայ»:

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ 1 ֆրանք և 40 սանթիմ:

Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ աւանդներին 25 % զեղչ կը լինի:

(Գորակատարի Հայերին համար 1 ֆրանք է:)

PURIFIEZ L'AIR
en brûlant du PAPIER d'ARMÉNIE
Le meilleur Désinfectant connu.

L'emploi du PAPIER d'ARMÉNIE au point de vue de l'hygiène des habitations, est un véritable service public.
EN VENTE PARTOUT
Gros: A. PONSOT, 3, Rue d'Angoulême, Paris. Détail: gratis.

«Արմենիայի թուղթ»-ը (Բարիկեթի թուղթ) որ զօրաւոր հակաանեխական մ'է, կը մաքրէ բնակարաններէ օդը: Շնչառական գործարաններէ տկարութիւն ունեցողներին հանգստութիւն կը պարզէ իր անուշահոտ բուրաններով: Իր եւ իրենց խառնուրդով հոգ տանող ամեն մարդի բնակարանին մէջ անհրաժեշտ պէտք է նոյնպէս շատ պէտք է ճանաչողութեան մէջ, ինչպէս օթեւանին (hôtel) նեկի օդը մաքրելու համար, քանի որ մարդ չգիտեր թէ իրմէ առաջ հոն բնակած անձը շատ կամ քիչ առողջ մէկն էր:

Մարսէյի մէջ կարելի է ստանալ «Արմենիայի թուղթ»-ը Արմենիայի խմբագրատանէն ալ, ուր պահեստի (dépôt) դրուած է հետեւեալ գիններով:

35 սանթիմ է մէկ տետրակը որ կը պարունակէ 3 թերթ 8 թերթ (մէկ թերթը 3 կտորէ կը բաղկանայ և ամեն մէկ կտորին վրայ ապուած է Papier d'Arménie եւ շինող գործարանատէրին ստորագրութիւնը A. Ponsot: Մէկ գեղեցիկ տուի որ կը պարունակէ 12 տետրակ եւ 2 ալ թիւ թեղէ թղթակալ, 3 ֆրանք եւ 60 սանթիմ է:

Մարսէյէն դուրս զրկուելու համար 1 տետրակի գինն վրայ պէտք է աւելցունել նաեւ փոստի ծախքը 15 սանթիմ: Նոյնպիսի փոստի ծախքով կարելի է զրկել մինչև 5 տետրակ միեւնոյն ծրարի մէջ դրուած: Մէկ տուի գինն վրայ պէտք է աւելցունել փոստի ծախքի համար 20 սանթիմ:

Ապահովագրուած (recommandé-registré) զրկուիլ ուղղութեամբ պէտք է վճարեն նաեւ ապահովագրութեան ծախքը որ է 25 սանթիմ 1 ծրարի համար:

ՏՆՕՐԷՆ—ԻՄՐԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐՓՈԹԱՆԵՆ

ՄԱՐՍԵՅԷ
Հայերէն ապագայ Մ. Փորթոթանեան
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Mid
Quai Canal, 9